6. Зубрицький М. Імена, назви і прозвища у селян с. Мшанця Старосамбірського повіта / М. Зубрицький // Записки НТШ. – Львів, 1907. – Т. 79, кн. 5. – С. 142–154.
7. Кирчів Р. Етнографічне дослідження Бойківщини / Р. Кирчів. – К. : Наук. думка, 1978. – 174 с.
8. Кирчів Р. Етнографічно-фольклористична діяльність "Руської трійці" / Р. Кирчів. – К. : Наук. думка, 1990. – 339 с.
9. Кирчів Р. Піонер українського карпатознавства: про розвідку Івана Вагилевича "Бойки, русько-слов'янський люд у Галичині" / Р. Кирчів // Жовтень. – 1978. – № 12. – С. 112–116.
10. Кляшторна Н. Байка про бойка / Н. Кляшторна. – К. : Макрос, 2010. – 48 с.
11. Кляшторна Н. Бойківське коріння – ознака фанатизму [Електронний ресурс] / Н. Кляшторна. – Режим доступу : http://www.haidamaka.org.ua/0113.html.
12. Кляшторна Н. Слово про бойка / Н. Кляшторна. – Львів : Свічадо, 2012. – 32 с.
13. Крысько В. Этническая психология [Електронний ресурс] / В. Крысько. – М. : Изд. центр "Академия", 2002. – 320 с. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/krusko/02.php.
14. Мацьків Т. З-над Дністра на канадські прерії: мій життєвий шлях / Т. Мацьків. – Едмонтон, 1963. – 208 с.
15. Скорик М. Про назву "Бойки" / М. Скорик // Літопис Бойківщини: записки, присвячені дослідам історії, культури й побуту бойківського племені. – Перевид. часопису. – Вип. 1 : Ч. 1, 2 за 1931–1933 р. – Львів, 2005. – С. 32–46.
16. Франко І. Етнографічна експедиція на Бойківщину / І. Франко // Зібрання творів : у 50-ти т. / І. Франко. – К. : Наук. думка, 1982. – Т. 36. – С. 68–99.
17. Bielowski A. Pokucie / A. Bielowski // Czas. Dodatek miesięczny. – Kraków, 1857. – S. 653–734.

На основе труда известного этнографа И.Вагилевича раскрыты особенности этнопсихологии бойков. Значительное внимание также обращено на духовную и материальную культуру, общественную жизнь представителей этой этнографической группы. Изучены свойственные бойкам консерватизм, упрямство и настойчивость, скупость, предприимчивость и религиозность.
Ключевые слова: *бойки, этнопсихология, Галиция.*

On the basis of article of the known ethnographer I.Vagilevich the features of ethnopsychology of boikies are exposed. Considerable attention is also turned on a spiritual and material culture, public life of representatives of this ethnographic group. The conservatism, obstinacy and persistence, thrift, enterprise and religiousness of boikies has been investigated there.
Keywords: *boikies, ethnopsychology, Galychina.*

УДК 39(477.85/.87)
ББК 66.3
Петро Костючок

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ КАРПАТ У РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У статті охарактеризовано тенденції, які спричинили трансформацію конструкції української національної ідентичності населення Карпат, виявлено якісні зміни основних векторів їх етнополітичних орієнтацій і соціальні причини, що привели до цього. Доведено, що Перша світова війна для становлення національної ідентичності українського населення Карпат відіграла надзвичайно вагому роль, стала вододілом між традиційним етнічним буттям українців регіону та становленням їхнього національного єства. Автор твердить, що за роки війни відбулась активна трансформація етнічного в національне, русинського в українське, зросла українська національна свідомість та активація української ідентичності.
Ключові слова: *Перша світова війна, українське питання, національна ідентичність, Карпатський регіон, українці.*

Перша світова війна була конфліктом не лише геополітичних доктрин, ідей, теорій, суперечностей двох антагоністичних союзів, а й порушенням основ світового порядку, закладеного після наполеонівських воєн.

Військове протистояння між Антантою й Троїстим союзом стало наслідком невирішення ряду питань як соціально-економічного, так і державно-політичного й національного блоків. Особливе значення в цьому контексті відіграла етнополітична плат-

© Костючок П., 2014

форма діяльності національно-визвольних рухів, практична позиція їхнього керівництва та втілення зазначених ідей залежно від об'єктивної позиції.

У роки війни вирішувалося й безліч питань етнополітичного зрізу. Політизація визвольних рухів підневільних народів Австро-Угорської монархії в останній чверті XIX – на початку XX ст. актуалізувала національні питання. Серед них вагоме місце займали вирішення майбуття польської й чеської націй. Одночасно українське національне питання в роки війни еволюціонувало від його перебування на маргінесі на початковому етапі до потенційно важливого в кінці збройного протистояння.

Українську карту розглядали в усіх високих кабінетах воюючих сторін, розігруючи/обігруючи її у своїх геополітичних конструкціях [7; 35; 36]. Одночасно для самих українців на відміну від західних сусідів її вирішення було вкрай важким через брак усталеної в них державницької ідеології й відсутність її ідейного втілення в різних соціальних стратах власної етнічної спільноти.

У публікації ми робимо спробу показати тенденції, які спричинили трансформацію конструкції української національної ідентичності населення Карпат, виявити якісні зміни основних векторів їх етнополітичних орієнтацій та соціальні причини, що привели до цього. На жаль, змушені констатувати, що в такому зрізі ця тема не була предметом наукового дослідження. Більшість сучасних вітчизняних авторів, які займаються Першою світовою війною, обмежуються висвітленням її окремих сторінок військової, суспільно-політичної й соціально-економічної історії. Першість з-посеред них займає розкриття перебігу військового протистояння на українських теренах, окремих аспектів політики австрійської та російської окупаційних адміністрацій [1–3; 12–14; 16–18; 20–30]. За твердженнями К.Кондратюка, пошуковими напрямами вивчення Першої світової війни в сучасній історіографії стали дослідження соціального, економічного, орієнтаційного, політичного, зовнішньополітичного становища, історії легіону УСС і перебігу воєнних операцій, біженства, громадських організацій, регіоналістики, "культури війни" тощо [14, с.617]. Одночасно поза полем зору дослідницького інтересу продовжує залишатися етносоціологічна проблематика, пов'язана з вивченням змін в етноідентифікаційній площині українського етносу.

Більше того, під час розгляду становлення національної ідентичності українців Карпат у XIX–XX ст. період Першої світової війни чомусь "випадає" з конструкції схеми вітчизняної історії. Складається враження, що воно відбувалося до Великої війни та лише після неї, оминаючи власне воєнний час. З огляду на це, у публікації ми робимо спробу реконструкції процесу історичної тяглості та власного національного осмислення.

У кінці XIX – на початку XX ст. для народів Центрально-Східної Європи процеси націотворення та націобудування перейшли в політизаційну фазу. Попри свою специфіку вони були характерними й для українства [6; 7]. У той самий час у цьому контексті українське населення Карпат вирізнялося певною соціополітичною інертністю й індиферентністю щодо власного національного визволення, оскільки саме в цей період через активацію та часткове втілення культурно-освітніх ідей тут були закладені базиси української національної свідомості й етнополітичної орієнтації.

Перша світова війна для становлення національної ідентичності українського населення Карпат відіграла надзвичайно вагому роль. По суті вона стала вододілом між традиційним етнічним буттям українців регіону та формуванням їхнього національного єства.

Карпатський регіон на початку XX ст. являв собою територію проживання представників українського етносу. На цьому терені в східній частині Карпат мешкали бойки й гуцули, а в західній – лемки й угроруси. Становлення в них української національної ідентичності мало свою регіональну специфіку та йшло з відповідним запізненням щодо основної української матірної етнічної території [15; 19].

На початку XX ст. українці Карпат в етнічному зрізі традиційно продовжували самоідентифікувати себе русинами. Причиною цього була слабка політизація місцевого

люду та їхня більшою мірою інертна участь в українському суспільно-політичному житті. Карпатських горян більше цікавили питання, пов'язані із соціально-економічною складовою повсякденної життєдіяльності. Серед них головне місце займали проблеми землеволодіння й землевикористання. Лише незначна частина населення краю усвідомлювала себе українцями. Переважно це були представники місцевої інтелігенції – учителі та священики, рідше урядники. Одночасно незначна частина продовжувала дотримуватися старої русофільської/москвофільської позиції, ототожнюючи себе з росіянами.

Таким чином, на початок Першої світової війни серед українського населення Карпат вирізнялося три спектри етнополітичного вподобання. До першого зараховуємо власне український з орієнтацією на ідею української іреденти. Найбільшим був другий напрям – русинський, який, зважаючи на соціополітичне буття горян, характеризувався інертністю в усіх сферах громадсько-політичного життя, а тим паче щодо етнічної/національної орієнтації. До третього спектра відносився русофільський з виразною етносепаратистською орієнтацією. Відзначимо, що національному самоусвідомленню українців краю сприяли й результати української культурно-просвітньої праці на початку XX ст.

Трансформація етнонаціональної ідентичності українців Карпат у роки Великої війни була спричинена змінами в традиційних комунікаційних мережах, швидким оволодінням новою інформацією про світ і себе, новим соціальним досвідом, привнесеним іззовні, а також надзвичайно дискримінаційною політикою австрійської й російської окупаційних влад щодо місцевого населення в усіх її негативних проявах.

Відзначимо, що в роки Першої світової війни в австро-угорській армії перебувало 250–300 тис. українців, що становило до 9% її особового складу. За підрахунками, українська Галичина тільки полеглими за інтереси Австро-Угорщини втратила близько 80 тис. осіб.

Кожного разу війська провокували хвилі біженців. З прифронтових повітів насильно відселяли людей, а їхні будинки та господарства руйнували, грабували або й спалювали. Так, у 1915 р. в Австрії перебувало 1,1 млн біженців з Галичини й Буковини [25; 29; 30].

Великою була хвиля біженців углиб Наддніпрянщини й Росії перед відступом з Галичини російських військ весною – літом 1915 р. Чимало людей покидали рідні місця добровільно, налякані чутками про те, що австро-угорські війська будуть мстити. Тільки з одного Турківського повіту на Схід подалися 5 543 жителі. Були села, як, наприклад, Новий Яжів і Цетуля Яворівського повіту, що тікали від наступаючих австрійців цілими громадами [25].

Такі значні переміщення населення, перехід від архаїчної комунікації до модерної через постійне пересування фронту й військ у поєднанні з циркулюванням відповідних зразків інформації негативного присмаку (чутки, міфи, перекази, легенди) спричиняли зміни в етнопсихологічній площині. Українці Карпат змушені були швидкими темпами адаптуватися до нових політичних і соціально-економічних умов шляхом вдалого рафінування отриманої інформації та її використання на практиці. Вагомим елементом повсякденного життя українців краю стало й циркулювання різного роду чуток, пліток, язичень, пересудів, брехні та інших аналогів недостовірної інформації [34], яку в дискримінаційному зрізі проти них використовували їхні опоненти.

Нагнітання масової політичної істерії на початку й упродовж війни призвело до визрівання легенди про так звану "руську зраду", у зв'язку з якою австрійська влада упереджено ставилася до місцевого населення, постійно звинувачуючи його в русофільстві. Так, на відміну від Лемківщини, русофільський рух на Гуцульщині та Бойківщині не набув значного поширення. Заходи, проведені русофілами, не мали успіху. Проросійська пропаганда на цих теренах перед війною, яка велася за посередництвом і фінансуванням представників москвофільської орієнтації, не досягла поставлених результатів [15]. Докорінно інша ситуація була на Лемківщині й Угорській Русі [19].

У роки війни українське населення Карпат зазнавало національної дискримінації й морально-силових утисків з боку австро-угорської влади та російської окупаційної адміністрації, оскільки воно постійно перебувало у фронтовій зоні. Їхні наслідки були надзвичайно важкими. Так, лише Гуцульщина "в часі сеї війни обібрана і чужими, і своїми" [10]. Під час першої російської окупації вона перетворилася у "велику руїну". Одразу із зайняттям краю "почали ся рабунки", які перетворилися на масові грабіжницькі акції з боку російських солдат [11].

З початком війни розпочалися "встановлення" рівня лояльності місцевого населення до австро-угорської влади, пошуки й виявлення неблагонадійних елементів, наслідком чого стали масові репресії і військові розправи над мирним населенням. За присудами австро-угорських армійських польових судів, а то й без них, українців звинувачували в державній зраді й страчували [3; 14; 16; 23; 30].

У Карпатському регіоні страти за зраду мали масштабний характер і стосувалися всіх без винятку етнографічних масивів. Так, на Лемківщині в Короснянському повіті з вересня 1914 до червня 1915 рр. репресій зазнали мешканці 5 сіл. Такий самий стан речей спостерігався й у Сяноцькому повіті [33]. На Бойківщині 18 жовтня 1914 р. у с. Синьоводське Верхнє Стрийського повіту угорські військові повісили 11 місцевих жителів [5, с.182]. Подібна ситуація спостерігалася й на Гуцульщині. Загалом на початку війни лише в Галичині було знищено 36 тис. мирного населення [23, с.90].

Вітчизняний дослідник К.Кондратюк твердить, що безпосереднім поштовхом до переслідувань українців стала чутка, що, мовляв, причиною австрійських невдач є зрада проросійської частини населення Галичини. Не розбираючись у тому, хто москвофіл, а хто ні, влада арештовувала тисячі невинних людей [14, с.618].

Більшість вітчизняних істориків сходяться на думці, що "українська зрада" у Галичині була вигідна як польській адміністрації, яка прагнула використати москвофільство проти знищення українства, так і військовій владі [3]. Із цього приводу митрополит А.Шептицький у листі до Є.Олесницького 22 серпня 1914 р. також відзначив підступність і провокативність дій крайової польської адміністрації проти українців. "Проти нас ведуть акцію ті, що підтримували москвофільство в краї, а тепер арештовують наших найкращих і невинних людей; про ув'язнених москвофілів говорять, що це внаслідок доносів українців. Водночас переконують військові структури, що українці та москвофіли однаковою мірою не заслуговують на довір'я. В цьому безголовому змішанні готують українцям знищення. Коритовський діє хитро супроти українців, і тому він небезпечний" [22, с.62].

Російські цивільні та військові власті, ведучи боротьбу з українським національним рухом, т. зв. "мазепинством", наказували руйнувати приміщення українських громадських організацій, вилучали й нищили книжки, музейні експонати тощо. Із цих міркувань окупаційна адміністрація одразу ж почала впроваджувати повсюдно російську мову та нові правила взаємодії органів місцевого управління з нею.

З огляду на це, було закрито "Просвіту" і практично всі українські установи, бібліотеки, школи. Так, у Долині росіяни зруйнували приміщення товариства "Просвіта", спалили українські книги та пограбували банк, забравши з нього всі гроші, цінні папери й коштовності [9].

Одразу ж почалися арешти місцевої інтелігенції. Як твердить К.Кондратюк, арешти й виселення здійснювали також повітові уряди (часто без санкції вищої влади). Сьогодні важко точно встановити кількість українців, які постраждали від царських властей [14, с.620].

У роки війни продовжилося становлення української національної ідентичності, свідченням чого стало значне поширення в Карпатському регіоні етнонімів "український", "українець". Поширення етнічної назви сприяло зростанню національної свідомості та поглибленню національної самоідентифікації серед населення краю [15; 19; 31].

Яскравим прикладом у цьому контексті можуть слугувати українці Угорської Русі. Ще в 1830 р. граф Чехені заперечував існування 500 тис. угро-русинів і руснаків. Він заявляв, що "Руської Угорщини нема і бути не може" [8, с.71–72]. У свою чергу, віденський академік Ягіч у 1915 р. писав, що "в Прикарпатской Руси украинофильская терминология, равно как и все украинское движение, являются чуждыми растениями, извне занесенными продуктами подражания. О всеобщем употреблении имени "украинец" в данных, заселенных русинами Австрии не может быть и речи" [4, с.14]. Проте вже в кінці 1916–1917 рр. національним поступом українців на Угорській Русі була стурбована угорська влада. Радник угорського королівського уряду фон Драше-Лазер у приватному листі до австрійського держсекретаря писав: "Ми не дозволимо робити з нашого чудового рутенського народу українців" [23, с.131].

Військові дії та реквізиційна політика австрійської й російської адміністрацій сприяли процесу національного самоусвідомлення населення. Звинувачуючи його в русофільстві чи австрофільстві, місцевий люд неодмінно співвідносив себе з українцями. Так, за даними австрійської військової розвідки, у травні 1915 р. гуцули села Татарів на Надвірнянщині називали себе українцями [32].

По суті, вся сукупність перелічених факторів, які виявилися деструктивними в соціально-економічній і суспільно-політичній площинах, оскільки вони зруйнували розмірену архаїчну дійсність життєдіяльності карпатських українців, їх традиційну конструкцію світогляду та комунікаційні мережі, побутування відповідних стереотипів й установок, як не дивно, позитивно сприяла національному "переродженню" з русинів в українців.

Таким чином, перебіг Першої світової війни та події, які відбулися в її результаті, змусили карпатських горян зайнятися пошуком свого місця в тій чи іншій структурі національного організму. Постійні звинувачення місцевого населення Карпатського краю в москвофільстві/русофільстві чи австрофільстві/мазепинстві мали кілька перспектив. По-перше, люди піддавалися різного роду дискримінаціям і визискам аж до вбивств. По-друге, вони змушували їх або мігрувати добровільно, або під примусом. По-третє, перестати ототожнювати себе з попередньою етнічною спільнотою. А відтак усе це штовхало місцевий люд до усвідомлення того факту, що вони не є росіянами, русинами, рутенами й з ними нічого спільного не мають. Тому для забезпечення насамперед своєї соціополітичної безпеки вони почали відмовлятися від самоназв русини, рутени, руснаки, замінюючи її українцями.

Більше того, різноспрямовані перипетії військового протистояння спричинили до того, що вони штовхали населення краю до чіткого усвідомлення свого національного єства. Саме за роки війни здійснилась активна трансформація етнічного в національне, русинського в українське. У той період у Карпатах відбулися якісне зростання української національної свідомості й активація української ідентичності, виявом яких були події національної революції 1917–1921 рр., підтримка ідеї українського національного державотворення та створення відповідних "регіональних" республік.

1. Баран І. Воєнні дії та руйнування на території Східної Галичини (серпень 1914 – червень 1915 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук / І. Баран. – Львів, 2010. – 20 с.
2. Берест І. Матеріальні втрати Східної Галичини та Західної Волині в роки Першої світової війни [Електронний ресурс] / І. Берест. – Режим доступу : http://journal.mandrivets.com/images/file/Berest.pdf.
3. Берест І. Репресивні акції щодо населення Східної Галичини в роки Першої світової війни [Електронний ресурс] / І. Берест. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/Armia/2007_584/07.pdf.
4. Бутенко И. Что должен знать каждый об украинцах / И. Бутенко. – Мюнхен, 1948. – 165 с.
5. Военные преступления Габсбурской монархии 1914–1917 гг. – М., 1964. – 773 с.
6. Гринів О. Українська національна ідея як проблема науки [Електронний ресурс] / О. Гринів // Етнічна історія народів Європи. – 2001. – Вип. 9. – С. 4–8. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eine_2001_9_3.pdf.
7. Грицак Я. Українська революція, 1914–1923: нові інтерпретації [Електронний ресурс] / Я. Грицак. – Режим доступу : http:// www.franko.lviv.ua/subdivisions/um/um2-3/problemyistoriohrafiji/2-hrytsak%20yaroslav.htm.
8. Де-Витте Е. Австро-Венгрия и ее славянские народы / Е. Де-Витте. – Шамордино, 1912. – 86 с.

9. Діло. – 1915. – 12 листоп.
10. Діло. – 1918. – 27 верес.
11. Діло. – 1915. – 15 мая.
12. Заполовський В. Буковина в останній війні Австро-Угорщини 1914–1918 / В. Заполовський. – Чернівці : Золоті литаври, 2003. – 284 с.
13. Ільницький І. Проблеми історії першої російської окупації Галичини (1914–1915 рр.) у сучасному науковому дискурсі [Електронний ресурс] / І. Ільницький. – Режим доступу : http://histans.com/JournALL/xix/xix_2011_ 19/21.pdf.
14. Кондратюк К. Втрати Східної Галичини в роки Першої світової війни / К. Кондратюк // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2006–2007. – № 15. – С. 616–622.
15. Костючок П. Гуцульщина в роки російської окупації в період Першої світової війни / П. Костючок // Галичина. – 2007. – С. 199–205.
16. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії / М. Кугутяк. – Івано-Франківськ, 1993. – 195 с.
17. Кучера І. Добровільна і примусова міграції населення Східної Галичини в роки Першої світової війни [Електронний ресурс] / І. Кучера. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Gileya/2009_19/Gileya19/I2.pdf.
18. Кучера І. Політика російської окупаційної адміністрації в Східній Галичині у 1914–1917 рр. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.02 / І. В. Кучера ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2005. – 19 с.
19. Любчик І. Д. Етнополітичні процеси на Лемківщині наприкінці XIX – 30-х роках XX століття: проблема національного самоусвідомлення : монографія / Любчик І. Д. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2009. – 213 с.
20. Мазур О. Наслідки війни для села Східної Галичини / О. Мазур // Перша світова війна і слов'янські народи : матеріали міжнар. наук. конф., 14–15 трав. 1998 р. – К., 1998. – С. 101–108.
21. Мазур О. Східна Галичина у роки Першої світової війни (1914–1918) : дис. ... канд. іст. наук : 20.02.22 / О. Мазур ; Держ. ун-т "Львівська політехніка". – Львів, 1997. – 248 с.
22. Москвофільство: документи і матеріали / вступ. ст., комент. і добірка документів О. Сухого. – Львів, 2001. – 236 с.
23. Попик С. Українці в Австрії. 1914–1918: австрійська політика в українському питанню періоду Великої війни / С. Попик. – К. ; Чернівці : Золоті литаври, 1999. – 236 с.
24. Реєнт О. Вплив Великої війни 1914–1918 рр. на цивілізаційні процеси в Україні (до 90-річчя початку Першої світової війни) [Електронний ресурс] / О. Реєнт. – Режим доступу : http://histans.com/JournALL/sid/11/2/8.pdf.
25. Реєнт О. Евакуаційні заходи австрійського та російського урядів на українських землях у роки Першої світової війни [Електронний ресурс] / О. Реєнт. – Режим доступу : http://www.history.org.ua/?termin=Evakuacijni_zakhody.
26. Реєнт О. Перша світова війна XX ст. та українське суспільство [Електронний ресурс] / О. Реєнт. – Режим доступу : http://histans.com/JournALL/xix/9/3.pdf.
27. Реєнт О. Україна в Першій світовій війні: сучасні науково-методологічні акценти [Електронний ресурс] / О. Реєнт. – Режим доступу : http://histans.com/JournALL/pro/16/1/19.pdf.
28. Реєнт О. П. Перша світова війна і Україна / О. П. Реєнт, О. В.Сердюк. – К. : Генеза, 2004. – 480 с.
29. Сердюк О. Біженство в Україні під час Першої світової війни / О. Сердюк // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – 2002. – Вип. 4. – С. 111–132.
30. Сухий О. Українське населення Галичини на початку Першої світової війни: репресивні акції австрійської влади / О. Сухий, О. Мазур // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". "Держава та армія". – № 408. – Львів, 2000 – С. 73–78.
31. Уська У. Спроби впровадження етнічної назви "українці" в офіційне діловодство Австро-Угорщини (1914–1918) / У. Уська // Наукові зошити історичного факультету ЛНУ ім. І. Франка : зб. праць. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – Вип. 4. – С. 153–162.
32. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України), ф. 146, оп. 8, спр. 1894, арк. 1–7.
33. Шевченко К. Карпатские русины и Великая война [Електронний ресурс] / К. Шевченко. – Режим доступу : http://sr.fondedin.ru/new/fullnews_arch_to.php?subaction=showfull&id=1311505294&archive=1311505470& start_from=&ucat=14&.
34. Якимчук І. Перша світова війна мовою неформальної комунікації / І. Якимчук // Історична пам'ять : наук. зб. – 2011. – № 26. – С. 78–86.
35. Culture, nation, and identity : the Ukrainian-Russian encounter, 1600–1945 / edited by Andreas Kappeler, Zenon E. Kohut, Frank E. Sysyn and Mark von Hagen. – Edmonton ; Toronto : Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2003. – 381 p.
36. Von Hagen M. War in a European Borderland: Occupations and Occupation Plans in Galicia and Ukraine, 1914–1918. Treadgold Studies on Russia, East Europe, and Central Asia Series. – Seattle : University of Washington Press, 2007. – 128 p.

В статье охарактеризованы тенденции, которые привели к трансформации конструкции украинской национальной идентичности населения Карпат, выявлены качественные изменения основных векторов их этнополитических ориентаций и социальные причины, которые привели к этому. Доказано, что Первая мировая война для становления национальной идентичности украинского населения Карпат сыграла чрезвычайно важную роль, стала водоразделом между традиционным этническим бытием украинского региона и становлением их национальной сущности. Автор утверждает, что за годы войны состоялась активная трансформация этнического в национальное, русинского в украинское, выросли украинское национальное сознание и активация украинской идентичности.

Ключевые слова: *Первая мировая война, украинский вопрос, национальная идентичность, Карпатский регион, украинцы.*

This article describes the trends that led to the transformation of the structures of Ukrainian national identity population Carpathians detect qualitative changes in basic vectors of ethno-political orientations and social causes that led to it. It is proved that the First World War for the formation of national identity Ukrainian Carpathians population played an extremely important role, was the watershed between traditional ethnic Ukrainian existence region and the formation of national identity. The author argues that during the war years active ethnic transformation in the national Ukrainian Ruthenian in increased Ukrainian national consciousness and activation of Ukrainian identity.

Keywords: *World War, Ukrainian issues, national identity, the Carpathian region, Ukrainian.*